ВІЛІНСЬКИЙ
Микола Миколайович
(1888 – 1956)

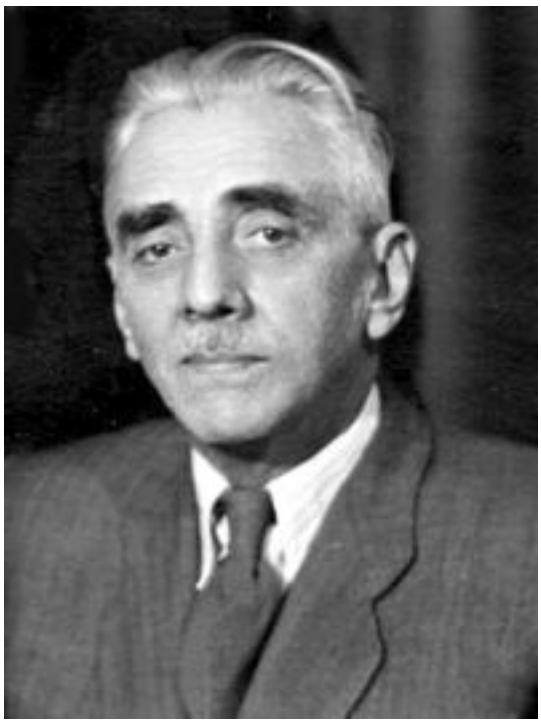

Народився 20 квітня (2 травня) в селі Голта, Ананьївського повіту Херсонської губернії. Належить до старовинного шляхетного роду українських дворян Вілінських. За материнською ж лінією Микола є нащадком роду Максима Залізняка. А також далеким родичем доводиться Марко Вовчок (Марія Олександрівна Вілінська). Видатна співачка, солістка Большого театру Ксенія Георгіївна Держинська (народилася в Києві у 1889 році) – двоюрідна сестра Миколи Вілінського, а відомий професор музикознавець Олександр В'ячеславович Оссовський доводиться йому двоюрідним братом (Оссовський був однокласником **Рахманінова** в класі **Рімского-Корсакова** і написав цікаві спогади про видатного композитора).
Микола Вілінський почав займатися музикою в роки навчання в Ананьївській гімназії, диригував церковним хором і організував шкільний оркестр народних інструментів. Та за наполяганням свого батька Вілінський після закінчення гімназії 1906 року вступає на юридичний факультет Одеського університету, який він успішно закінчив 1912 року. Одночасно Микола навчається в Одеській консерваторії, яку закінчує 1919 р. За класом композиції він займався у Вітольда Малишевського (учня **Рімского-Корсакова** і першого ректора консерваторії). Малишевський дуже цінував Вілінського і виділяв його серед своїх учнів. Тікаючи від радянської влади за кордон, він намагався забрати і Миколу Вілінського з родиною.
З 1920 р. Вілінський – викладач у Одеській консерваторії, а 1926 року отримує вчений ступінь професора. Пізніше він очолював Одеську обласну організацію Спілки

композиторів України. У 30-ті роки в нього навчалися гармонії Еміль і Ліза Гілельс, Давид Ойстрах, Яків Зак і ряд інших видатних музикантів. З 1941 по 1944 роки Вілінський працював у Ташкентській консерваторії (як професор, декан теоретико-композиторського факультету). А після війни завідував кафедрою Теорії музики та композиції Київської консерваторії.
Микола Вілінський є автором симфонічних сюїт, кантат, камерно-інструментальних творів, вокально-хорових обробок українських, російських і молдовських народних пісень, а також ряду теоретичних робіт і статей.
Уже в юнацькі роки композитор створює цикл оригінальних фортепіанних мініатюр в елегійному стилі. Романси та обробки народних пісень (як, наприклад, «Стоїть явір над водою», «Ой вербо вербо», «У вишневому садочку») показують блискучу композиторську техніку в розкритті поетичних образів. У варіаційних циклах творів Вілінського приваблює вишуканість ритмічних деталей, різноманітність стилю мініатюри, багатство тембрально-гармонійного нашарування і оригінальність у використанні прийомів, які походять від народного українського інструменталізму і пісенно-хорового мистецтва. До вокально-симфонічних і симфонічних творів Миколи Вілінського належать «Заповіт» для хору та симфонічного оркестру на слова Тараса Шевченка (опус 39), «Балетна сюїта» в чотирьох частинах для симфонічного оркестру (опус 41), «Характеристичні танці», сюїта для симфонічного оркестру (опус 1) та інші твори.
В 20-30 х. гг. Вілінський зіграв велику роль у розвитку національної музичної культури Молдови. Він багато їздив її глухими куточками і збирав народні пісні й танцювальні мелодії. У результаті багаторічної кропіткої роботи було видано велику їх кількість, ці твори ввійшли в репертуар капели Дойна, крім того, з'явилися 3 сюїти для симфонічного оркестру на молдовські народні теми й кантата «Молдавія» для хору, солістів і симфонічного оркестру (ор.21). У Молдові залишилися працювати його учні: Д. Гершфельд, що пізніше став директором Кишинівської консерваторії, Л. Гуров та інші.
Фортепіанні твори композитора багаті на чистоту і ясність голосоведіння, тембральними відтінками, різноманітністю фактури. У 70-ті роки XX ст. музикознавці писали, «що разом із **Косенком**, **Ревуцьким**, **Лятошинським** та іншими українськими майстрами Вілінський сприяв процесу кристалізації національних рис в українській фортепіанній культурі».
Микола Вілінський стояв біля джерел жанру української фортепіанної балади. Його «Балада в формі варіацій на українську народну тему» («Ой у полі жито копитами збито») – один із видатних творів першої половини XX сторіччя, що став хрестоматійним і зберіг своє високе художнє значення і в наші дні. Вілінський зробив також неоціненний внесок у справу видання фортепіанної спадщини **Миколи Лисенка**. Він редагував XIII й XIV томи, причому частину невиданих творів він відновив за чернетками, а також закінчив неповні його роботи з доручення редакційної колегії.
Багато учнів Вілінського в майбутньому стали його колегами і друзями, насамперед це стосується **Костянтина Данькевича**. Микола Миколайович «відкрив» у ньому композитора і наполіг на тому, щоб талановитий студент-піаніст навчався композиції. І навіть після закінчення Данькевичем Одеської консерваторії композитор продовжував залишатися його наставником і їхня творча дружба тривала протягом десятиріч до самої смерті Вілінського. Данькевич був більше ніж учнем і другом Вілінського, він був начебто членом його родини. Костянтин Федорович намагався допомогти своєму вчителеві в різних питаннях, де Микола Миколайович не міг справитися сам внаслідок своєї делікатності. В Одесі, і після Другої світової війни в Києві Данькевич практично кожного

дня бував у Вілінських. Він проводив багато часу в них на дачі у Ворзелі, куди приїжджав обговорити з Миколою Миколайовичем свої твори або просто відпочити в колі його родини. Відомо, що коли 1951 р. Костянтин Данькевич зазнав незаслужених звинувачень за свою оперу «Богдан Хмельницький», Вілінський став на захист свого учня і всіляко підтримував Данькевича під час його роботи над другою редакцією опери.
Донька Вілінського, Ірина (1920 р.н.), пішла стежиною батька; нині знана як педагог-вокаліст, композитор.